

شماره: ۱۵۳۲۵۳/۱۹۰۳
تاریخ: ۲۰/۱/۸۱
پست: دارر

ریاست جمهوری
سازمان مدیریت برنامه ریزی کشور

بخشنامه به کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، مؤسسات، شرکت‌های دولتی و شرکت‌ها، سازمانها و مؤسساتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام و یا تصریح نام است و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و نهادهای انقلاب اسلامی که از بودجه عمومی دولت استفاده می‌کنند.

در اجرای ماده ۲ مصوبه شماره ۱۳/۷۲۲.ط مورخ ۱۳۸۱/۴/۲۲ شورای عالی اداری و در راستای ایجاد جایگاه‌های اینترنتی توسط دستگاه‌های دولتی برای اطلاع‌رسانی و ارائه خدمات به مردم با توجه به تصمیمات متخذه در دهمین جلسه کمیسیون تخصصی انوماسیون اداری وابسته به شورای عالی اطلاع‌رسانی، کلیه دستگاه‌های اجرایی فوق‌الذکر مکلفند نسبت به استفاده از نشانی‌های اینترنتی با پسوند **.ir** برای جایگاه‌های اینترنتی خود تا پایان سال ۱۳۸۱ اقدام نمایند. استفاده از کلیه نشانی‌های اینترنتی که به پسوند **.ir** ختم نشوند از ابتدای سال ۱۳۸۲ ممنوع می‌باشد.

از آنجائیکه پایگاه اطلاعاتی دامنه **.ir** توسط پژوهشگاه دانش‌های بنیادی نگهداری می‌شود، جهت ثبت دامنه مورد نظر می‌توان به جایگاه www.nic.ir مربوط به پژوهشگاه فوق‌الذکر مراجعه نمود. راهنمای ثبت و فعال‌سازی دامنه‌های اینترنتی با پسوند **.ir** جهت بهره‌برداری به پیوست می‌باشد. همچنین برای دستگاه‌هایی که هم‌اکنون از میزبانی دامنه یا پست الکترونیک تحت نامهای با پسوند غیر **.ir** استفاده می‌کنند راهنمای تعویض پس از ثبت دامنه **.ir**، ضمیمه است.

لازم به ذکر است، توسط این سازمان طی بخشنامه‌های شماره ۴۰۶۷۷/ط مورخ ۱۳۸۱/۳/۱۲ برای وزارتخانه‌ها و شماره ۶۹۴۳۳/ط مورخ ۱۳۸۱/۴/۲۲ برای استانداری‌ها و شماره ۶۹۴۲۹/ط مورخ ۱۳۸۱/۴/۲۲ برای سازمان‌های زیر نظر ریاست جمهوری و نامه شماره ۷۶۹۵۵/ط مورخ ۸۱/۵/۱ برای سازمان‌های مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها، نشانی‌های اینترنتی هماهنگ با پسوند **.ir** جهت راه‌اندازی و بهره‌برداری ابلاغ شده است.

من ... التوفیق

محمود عسگری آزاد

معاون امور مدیریت و منابع انسانی

راهنمای گام به گام ثبت دامنه اینترنتی تحت .ir

برای ثبت دامنه اینترنتی با پسوند .ir باید مراحل زیر را به ترتیب طی کرد:

۱. در ابتدا باید زیرساخت لازم برای استفاده از شبکه اینترنت فراهم شود. از جمله باید دست کم یک کارگزار که مدیریت نام‌های اینترنتی رایانه‌های سازمان متقاضی را به عهده خواهد داشت جهت این منظور در نظر گرفته شود. این کارگزار، کارگزار نام‌های دامنه (Domain Name Server یا DNS) خوانده می‌شود و به نرم‌افزار Name Service مجهز است. به دلیل نقش حساس این کارگزار، امنیت و سرپا بودن آن ضروری است و از این رو معمولاً یک یا چند کارگزار مشابه ولی مستقل دیگر نیز به عنوان جایگزین منظور می‌شوند که توصیه می‌شود یکی از آنها خارج از شبکه داخلی سازمان باشد.

۲. سازمان سه فرد را با عناوین و نقش‌های ذکر شده در زیر تعیین می‌کند:

(الف) رابط اداری (administrative contact) که پس از معرفی شدن رسمی توسط سازمان به عنوان رابط تام‌الاجتبار عمل خواهد کرد. رابط اداری اجازه تعویض دو رابط دیگر را دارد و نماینده رسمی سازمان محسوب خواهد شد.

(ب) رابط فنی (technical contact) که باید آشنایی فنی لازم برای اداره DNS و رفع اشکال احتمالی از آن را دارا باشد.

(ج) رابط مالی (billing contact) که صورت‌حساب‌ها به عنوان وی ارسال خواهند شد و مسؤولیت پرداخت را عهده‌دار است.

توصیه می‌شود رابط‌های اداری و مالی از میان افراد مسؤول سازمان متقاضی انتخاب شوند و حداقل دو فرد مختلف برای احراز سه وظیفه بالا در نظر گرفته شود.

۳. با مراجعه به جایگاه اینترنتی:

<http://req.iranet.ir/dnsnichandleform.html>

باید فرم مخصوص به نام NIC Handle برای هر یک از سه رابط پر شده و با استفاده از دکمه submit ارسال شود. اگر فرم‌ها به طور کامل پر شده باشند به فاصله حداکثر یک

روز کاری پاسخ به صورت نامه الکترونیک به هر رابط ارسال خواهد شد. این پاسخ حاوی یک کد معرف رابط است (موسوم به **NIC Handle**) که در کلیه مکاتبات بعدی باید از آن استفاده شود. این کد یک کلمه رمز مخفی نیست بلکه یک نام اختصاری با نظام یکنواخت برای هر فرد رابط است. اطلاعات زیر در فرم بالا درخواست می‌شود: نام رابط، نشانی پستی کامل قانونی سازمان متقاضی شامل کدپستی، نشانی پست الکترونیک فعلی هر رابط جهت تماس، تلفن و فاکس (اختیاری). طبعاً ممکن است پس از راداندازی دامنه، نشانی جدیدی برای پست الکترونیک منظور شود که در اینصورت لازم است موضوع بعداً از طریق فرم ترمیم که متعاقباً تشریح خواهد شد گزارش شود زیرا که مکاتبات نوعاً از طریق پست الکترونیک انجام می‌گیرد.

علاوه بر اطلاعات بالا، یک کلمه رمز ترمیم (**Modification Password**) نیز در این فرم درخواست می‌شود که هرگونه ترمیم بعدی در اطلاعات باید با استفاده از آن گزارش گردد. لازم است که رابط مسؤول این کلمه رمز را محفوظ نگاهدارد. هرگونه ترمیم در اطلاعات مربوط به رابط (تغییر شماره تلفن، نشانی پست الکترونیک...) را می‌توان بعداً از طریق نشانی زیر ارسال کرد:

<http://req.iranet.ir/nichandleupdateform.html>

۴. پس از دریافت **NIC Handle** توسط سه رابط، برای پر کردن فرم ثبت دامنه به جایگاه زیر مراجعه کنید:

<http://req.iranet.ir/dnsprimary.html>

و برای هر دامنه مورد نظر یک بار فرم مربوط را پر کنید. برای کسب اطلاع بیشتر در مورد نحوه گزینش دامنه به نشانی‌های اینترنتی زیر و پرسش‌های متداول مراجعه کنید:

<http://www.nic.ir/FarsiPages/Fdnspolicy.html> متن فارسی

<http://www.nic.ir/dnspolicy.html> متن انگلیسی

برای اطمینان از اینکه نام مورد نظر قبلاً ثبت یا رزرو نشده باشد می‌توانید به نشانی زیر مراجعه کنید:

<http://req.iranet.ir/whois>

فرم ثبت دامنه را یکی از رابط‌ها (معمولاً رابط فنی یا رابط اداری) پر می‌کنند. در این فرم اطلاعات زیر خواسته شده است:

(الف) **Applicant**: در اینجا باید نام رسمی و نشانی کامل قانونی سازمان ذکر شود. نام و نشانی به همین صورت در فهرست **WHOIS** دامنه‌های **.ir** ظاهر خواهد شد که مرجع دامنه‌های ثبت شده و رزرو شده تحت **.ir** است.

(ب) **Nic Handle**: برای هر سه رابط.

(ج) **Requested Domain**: پسوند مربوط به نام مورد نظر (مثلاً **gov.ir**، **.ir**، تنها، ...)

(د) **Full Domain Name**: نام مورد درخواست.

(ه) **IP Address و Name Server**: در اینجا برای هر کارگزار **DNS** سازمان، نام و نشانی **IP** اختصاص داده شده به آن کارگزار را وارد کنید. چنانچه کارگزاری اضافی در خارج سازمان به منظور پشتیبانی مورد استفاده قرار می‌گیرد باید نام دقیق و شماره **IP** آن را از سازمان پشتیبانی کننده دریافت کرده و در یک ردیف بعدی وارد کنید.

(و) **Authentication Information**: در اینجا نیز یک کلمه رمز جهت اصلاحات احتمالی بعدی (تعویض **IP**، تعویض نام کارگزار، ...) وارد می‌شود. به سبب اهمیت به روز بودن نام و نشانی اینترنتی کارگزار، حفظ و حراست این کلمه رمز توسط رابط تام‌الختیار یا رابط فنی معتمد ضروری است.

۵. پس از تکمیل فرم فوق با فشار دادن دکمه **submit** فرم را ارسال کنید. در صورت کامل بودن فرم، نام دامنه به فاصله حداکثر دو روز کاری ثبت خواهد شد، نتیجه به اطلاع رابط اداری خواهد رسید و صورتحساب مربوط به رابط مالی ارسال خواهد شد. در صورت ناقص بودن اطلاعات یا نیاز به مدارک پشتیبانی، موضوع از طریق نشانی پست الکترونیک به اطلاع رابط اداری خواهد رسید.

۶. لازم است که به فاصله حداکثر یک ماه پس از تأیید درخواست، مدارک زیر به نشانی:

پژوهشگاه دانشهای بنیادی - واحد شبکه

تهران، صندوق پستی ۱۷۹۵-۱۹۳۹۵

پاسداران، کوهستان ۹، کوی شهید آذرمینا، بن بست مهران.

تلفن: ۲۲۹۹۵۰۹

و اصل شود. مدارک لازم عبارتند از:

(الف) یک نامه رسمی و مهر شده از سوی مقام مسؤول سازمان متقاضی مبنی بر معرفی سه رابط. در مورد دامنه `id.ir` شخص درخواست کننده فتوکپی صفحه اول شناسنامه خود را ارسال می کند.

(ب) مدرک پرداخت به صورتی که در صورت حساب ذکر می شود.

در صورت عدم دریافت این مدارک، دامنه ثبت شده پس از یک ماه به صورت تعلیق در خواهد آمد و قابل استفاده نخواهد بود.

۷. تغییر هر یک از رابطها نیز فقط با نامه رسمی سازمان صورت می گیرد. رابط نام الاختیار می تواند با ارسال نامه هر یک از دو رابط دیگر را تعویض کند.

۸. هرگونه ترمیم و اصلاح در اطلاعات مربوط به کارگزارها باید با استفاده از کلمه رمز (بند ۴و) از طریق نشانی اینترنتی زیر ارسال شود:

<http://req.iranet.ir/forms/dnschangeserverform.html>

پرسش‌های متداول (FAQ)

۱. تفاوت ثبت به عنوان دامنه مرتبه اول و ثبت تحت دامنه مرتبه دوم چیست؟

اولی نام اینترنتی به شکل «.ir» (نام دامنه) است و دومی نام اینترنتی به شکل «*.ir» (نام دامنه) که در آن * یکی از پسوندهای .ac, .co, .gov, .id, .net, .org یا .sch می‌باشد. جزء دوم (از سمت راست) دامنه مرتبه دوم خوانده می‌شود. شرایط ثبت تحت دامنه‌های مرتبه دوم .ac, .co, .gov, .id, .net, .org و .sch و نیز شرایط ثبت دامنه مستقیماً تحت ir در مقررات ثبت دامنه ذکر شده است. شرایط ثبت مستقیم تحت ir دشوارتر و هزینه آن بیشتر است. به طور کلی دامنه‌ای که مستقیماً تحت ir ثبت می‌شود باید واحد درخواست‌کننده را به نوعی ممتاز و منحصر به فرد مشخص کند. مثلاً sepid.ir به عنوان دامنه مجاز نیست مگر اینکه شرکت یا سازمانی کلمه «سپید» را عیناً به این صورت به ثبت رسمی رسانده باشد. شرکت‌های گوناگونی که «سپید» جزئی از نام آنهاست می‌توانند با افزودن کلمه‌ای که معرف کامل آنها باشد نام کامل‌تری را ثبت کنند، مثلاً:

sepid-electronics.ir («شرکت خدمات و تجهیزات الکترونیک سپید»)

sepid-laundry.ir («خشک‌شویی سپید»)

این محدودیت در مورد co.ir معمول نمی‌شود. هر یک از شرکت‌های فوق که زودتر اقدام کند می‌تواند sepid.co.ir را ثبت کند به این شرط که «سپید» جزئی از نام شرکت باشد.

۲. رابطه‌ها چگونه باید انتخاب شوند؟

رابطه فنی باید مهارت فنی لازم جهت اداره کارگزار دامنه مشترک را دارا باشد. واحدهای کوچکتر یا واحدهایی که دارای بخش رایانه و شبکه مستقل نیستند معمولاً از یک شرکت خدمات رایانه‌ای برای اداره امور شبکه خود استفاده می‌کنند که در این صورت رابطه فنی از شرکت خدمات ذیربط انتخاب می‌شود. از آنجا که رابطه‌های اداری و مالی هر یک مسئولیت قانونی در قبال اشتراک دامنه دارند توصیه می‌شود که در صورت امکان این رابطه‌ها از افراد مسؤول واحد درخواست‌کننده انتخاب شوند. در هر صورت وجود حداقل دو فرد

متمایز در نقش سه رابط برای تضمین تداوم ارتباط در صورت بروز حوادث غیرمترقبه قویاً توصیه می‌شود.

۳. در فرم ثبت دامنه، رابط‌ها باید نشانی پست الکترونیک خود را ارائه کنند. آنهایی که از قبل نشانی پست الکترونیک نداشته باشند چه کنند؟

بسیار معمول است که رابط‌های مالی یا اداری از قبل نشانی پست الکترونیک نداشته باشند. در این صورت می‌توان در آغاز ثبت دامنه، از یک نشانی موقت (از جایگاه‌های مجانی مانند yahoo یا hotmail یا از نشانی رابط فنی) استفاده کرد و پس از ثبت کامل دامنه و ایجاد کارگزار پست الکترونیک در واحد متقاضی، نشانی پست الکترونیک جدید ایجاد کرد. لازم است که در صورت تغییر نشانی، موضوع از طریق فرم‌های ترمیم گزارش شود.

۴. مقصود از Applicant در فرم ثبت دامنه چیست؟

در مورد همه دامنه‌ها به جز id.ir، مقصود از applicant واحد (شخصیت حقوقی) متقاضی است که اشتراک دامنه به نام آن است. در مورد id.ir applicant فرد متقاضی است.

۵. نحوه پرداخت هزینه ثبت دامنه چگونه است؟

پس از تأیید و انجام درخواست، صورت‌حساب هزینه مربوط به ثبت یا رزرو یا تغییرات داده شده در دامنه به نشانی رابط مالی ارسال خواهد شد.

۶. مقصود از Name Server و IP address در فرم‌ها چیست؟

منظور از Name Server نامی است که به کارگزار دامنه داده شده و IP address شماره اینترنتی آن کارگزار است.

راهنمای تغییر دامنه‌های موجود که در *web-hosting* و *mail-hosting* از آن‌ها استفاده می‌شود به دامنه *.ir*

با توجه به اینکه اکثر نرم‌افزارهای موجود برای *web-hosting* و *mail-hosting* قابلیت پشتیبانی کردن Domain‌های مجازی را دارند می‌توان با صرف کمترین وقت و هزینه تغییر لازم را انجام داد. به عنوان نمونه، طریقه *config* کردن در *web server*‌های متداول به صورت زیر می‌باشد.

Apache

فرض کنید شما در حال حاضر www.domain.tld را سرویس می‌دهید و می‌خواهید www.otherdomain.ir را نیز سرویس دهید. کافی است دستورهای زیر را داخل *config* فایل *Apache* وارد نمایید:

```
/etc/httpd/conf/httpd.conf
NameVirtualHost *
<VirtualHost *>
ServerName www.domain.tld
DocumentRoot /www/domain
</VirtualHost>
<VirtualHost *>
ServerName www.otherdomian.ir
DocumentRoot /www/otherdomain.ir
DocumentRoot /www/otherdomain
</VirtualHost>
```

به صورت ساده‌تر هم می‌توان این قضیه را حل نمود. فرض کنید شما www.domain.tld را دارید و می‌خواهید www.otherdomain.ir نیز توسط همین *Server* سرویس داده شود. می‌توان از دستور www.otherdomain.ir *ServerAlias* www.domain.tld استفاده نمود. برای توضیحات بیشتر می‌توان به سایت ذکر شده در ذیل مراجعه نمود.

<http://httpd.apache.org/docs-2.0/vhosts/name-based.html>

IIS 5

IIS یکی دیگر از سرورهای متداول است که می توان کار **Domain** مجازی را روی آن اجرا کرد کافی است پس از باز کردن صفحه مربوط به IIS و لیست کردن سایت هایی که توسط سرور سرویس داده می شوند. روی سایت مورد نظر **right click** کنید، سپس از منوی باز شده **properties** را انتخاب نموده و در قسمت مربوط به **website** در محدوده **web site Identification** جلوی قسمت **IP address** دگمه **Advanced** را فشار دهید. آنگاه در قسمت بالای صفحه **multiple identities** دگمه **Add** را فشار دهید و در قسمت **Host Header Name** . آدرس **webserver** جدید را وارد کنید. به عنوان مثال اگر شما **www.domain.tld** را سرویس می دادید و می خواهید روی همین **site** **www.otherdomain.ir** را نیز سرویس دهید کافی است در قسمت **Host Header** بنویسید.

www.otherdomian.ir

پس از **ok** کردن شما سرور مجازی را ساخته اید.

برای **e-mail** نیز به عنوان مثال می توان **Sendmail** را مورد بررسی قرار داد.

Sendmail

در داخل شاخه **/etc/mail** فایل به نام **local-host-names** وجود دارد برای اینکه از این پس نامه های مربوط به www.otherdomain.ir نیز توسط سرور گرفته شود کافی است این **Domain** را به این فایل اضافه کنید. پس از اجرای مجدد سرویس **Sendmail** نامه های مربوط به **Domain** جدید توسط سرور دریافت می شود.